

Čebelarjeva opravila v novembru

Gorazd Trušnovec, Ljubljana

gorazd.trusnovec@urbanicebelar.si

Odraščal sem v industrijskem mestecu v socialistični republiki in proti koncu osnovne šole nam je tovarišica pri geografiji razlagala, da bo že v bližnji prihodnosti večina prebivalstva delala v »terciarnem sektorju«. Moja otroška pamet tega ni mogla dojeti – kdo bo pa kaj proizvajal, če si bomo vsi samo nekaj medsebojno prodajali? Sem si pa ta paradoks zelo dobro zapomnil, in danes, ko živimo v tej prihodnosti, res vidim: revež tisti, ki mora kaj proizvajati.

Ker je to osrednja poanta tokratnega prispevka, bi lahko na tem mestu zaključil in ponudil, da vam – kot nekdo, ki deluje pretežno v terciarnem, torej storitvenem sektorju – kaj več o svojem poslovnem modelu razložim posebej, seveda ob ustrezni svetovalni pogodbi. A se bojim, da uredništvo ne bi bilo preveč navdušeno.

Pojdimo torej od začetka.

Naravna danost

Precejšnja mera začetniške sreče, ki sem je bil pri svojem čebelarjenju deležen, je verjetno do neke mere zaslužna za to, da sem z dveh panjev na balkonu prišel z leti na približno petdeset na številnih lokacijah v mestu. A sčasoma se ta sreča iztroši in ugotovil sem, da lahko v sezoni količinsko računam na pet do petnajst kilogramov medu po panju. Manj jih ni bilo niti lani, pa velja letina zaradi vremenskih

razmer za katastrofalno, več jih je pa tudi zgolj izjemoma. Skratka, zaradi obsega pridelka je nemogoče konkurirati pridelovalcem in bolj medovitim področjem oziroma prevoznikom, ki merijo donose v desetinah kilogramov po panju, kaj šele diskontnim cenam veletrgovcev.

Od vsega začetka sem spravljal vse s čebelarjenjem povezane račune in si beležil delovne ure, in ko sem naredil končni izračun, me je skoraj zadel infarkt – to je ja najdražji med na svetu! Seveda je investicij z leti manj (čeprav se te nikoli zares ne končajo) in razmerje med izdatki in prihodki postaja počasi – poudarek je na počasi – ugodnejše, a je rentabilnost, če gledamo izključno z ekonomskega stališča, še vedno skrajno mizerna.

Zelo hitro sem torej ugotovil, da bo treba dodano vrednost ustvarjati na drugačne načine. Sam nimam nobene parcele izven Ljubljane, kamor bi lahko postavil kak čebelnjak, niti interesa, da bi se ukvarjal s prevažanjem, domači prostor mi komaj zadošča za vso opremo, v mestu pa se je gospodarsko nemogoče ukvarjati s čebelarjenjem (prvič zaradi že omenjenih skromnih donosov in drugič, ker samo okolje, že prenasršeno s čebelami, tega niti ne bi preneslo).

Nujno je bilo treba obrniti perspektivo in tako ves čas delujem s programsko mislijo, da je moja čebelarska produkcija butična. Če je količina neizogibno omejena, naj bo z vložkom znanja in dela potem najboljša, kot je mogoče! Med potovanji po svetu in s sodelovanjem v mednarodnih projektih sem sicer spoznal, da je cela Slovenija butična država z butično kmetijsko in siceršnjo proizvodnjo. Zaradi tega bi lahko vse dosegalo tudi ustrezno vrednotenje, sploh zato,

Listopad je primeren za sajenje medovitih dreves; vhod na domače dvorišče zamejujejo pavlovnija, javor, latnati mehurnik in lipa.

ker nam čisto vseh naravnih danosti po nekem čudežu še ni uspelo uničiti, a je izven mojih moči, da bi to komurkoli dopovedal. Tako me tudi čisto nič ne boli, če svoj med tako silno cenite, da ga prodajate za prgišče evrov – sam ga imam za butični proizvod in sem tudi poiskal takšne odjemalce, ki znajo moje pridelke ustrezno ceniti in dobro vedo, kaj z njimi dobijo. V tem pogledu sta moja idola gastronomska genija Ana Roš in Janez Bratovž, s katerim sicer tudi sodelujem kot dobavitelj čebeljih pridelkov. Zakaj se ne bi zgledovali po najboljših?

Viri in samooskrbnost

Posledice rusko-ukrajinske vojne, ki smo jim priča in jih v celoti še niti ne dojemamo lepo kažejo, kaj se zgodi, če se spraviš v odvisnost samo od enega (energetskega) vira. Katastrofa! Nujno je treba na vseh področjih povečati samooskrbno raven, vključno s prehransko varnostjo; sicer pa upam, da k večji samopreskrbi prispevamo tudi z urbanim čebelarjenjem. V bližnji prihodnosti bosta glede na projekcije

Foto: Gorazd Trušnovec

dve tretjini svetovnega prebivalstva živeli v mestih (v Evropi kar tri četrtine), in vse te ljudi bo treba prehraniti; zgornji srednji razred, ki se širi povsod v razvitem svetu, pa obenem zavestno išče nadpovprečno kakovostna živila in je cena pri tem drugotnega pomena.

Pri razvijanju lastne čebelarske mikroekonomije lahko torej iz trenutne vojne potegnemo dragoceno lekcijo: ne postani odvisen samo od enega vira (dohodkov). Kupci so se preselili k cenejšemu ponudniku? Počakajte na take, ki bodo spoštovali vaš produkt, ali delajte na tem, da jih poiščete sami. Se vam zdi, da med kljub temu nima spodobne cene? Panj je vir številnih dobrin, ki jih lahko tržite veliko bolje in z njimi dosegate višjo dodano vrednost. Vse delo s čebelami še vedno ne odtehta vloženega truda? Delajte z ljudmi!

Skratka, takoj, ko na terenu ni dela, sledi kup nakladanja, in tako so se ta mesec čebelarski nasveti nizali v neko krožno anekdotično pripoved ... A da mi ne bo treba detajlov pojasnjevati po elektronski pošti (hvala sicer vsem, ki ste se doslej oglasili), naj se vrnem k uvodni poanti: storitev je plačana bolje od proizvodnje. Razpršite svoje »naložbe« in razmišljajte o svojem čebelarstvu kot o storitvi. Se vam zdi čudno, kako uspevajo razne apiterapije, apiturizmi in api-že-nekaj? Vsi ti akterji so to že zdavnaj spoznali in ne vem če ni zadnji čas, da še vi skočite na ta vlak. O mojih storitvah pa zares ... kdaj drugič.

Urejanje dokumentacije

Novembra puščam panje in čebele povsem pri miru – je, kar je. Če opazite propadlo družino,

Domači vrt sredi novembra 2019: brokoli v cvetu, čebele v letu.

je potrebno zapreti panje, in če predvidevate težave z glodalci, namestiti ustrezno žrelna zaščito. Sam imam panje razporejene po dobrem ducatu mestnih lokacij in to pomeni kar precej zahtevne logistike in zabeležk že med samo sezono. Glede na vrsto projektov, ki jih vodim vzporedno, bi brez teh zapiskov vse skupaj zapadlo v čisto stihijo, sicer pa sem osebno nagnjen k večjemu k pretiranemu zbiranju dokumentacije.

Da se voščena večja ne loti deviških satov je še en od čebelarskih mitov. Ste poskrbeli za zaščito?

Morda tudi zato, ker sem že v letih, ko se na spomin ne morem več povsem zanesti.

Različne lokacije pomenijo tudi ločene evidence, samostojne lote medu in cvetnega prahu ter posebno vzorčenje in arhiviranje zapečatenih kozarcev medu. Še ena zadeva, ki se je nabere skozi leta kar precej ... Je pa tudi res, da te arhivske primere po izteku zakonskega roka hranjenja potem porabimo v domačem gospodinjstvu, saj sem prepričan, da ni z nekaj let starim medom ob ustrezni hrambi čisto nič narobe. Pred odvzemom obveznih vzorcev medu, kar naredim že pri točenju, tudi poskrbim, da so opravljene osnovne meritve, dejansko imam pa šele novembra zares čas, da vse te podatke prepisem v ustrezne obrazce oziroma da si vzamem čas za urejanje dokumentacije. Menim, da z doslednim upoštevanjem Smernic dobrih higienskih navad v čebelarstvu na načelih sistema HACCP izkazujemo veljavo tako lastnemu delu kot svojim strankam in nenazadnje dragocenemu trudu naših čebel.

Ker smo se urbani čebelarji in čebelarke od vsega začetka soočali s polno skledo predsodkov in pomislekov o kakovosti in varnosti naših pridelkov pa je še posebej pomembno, da imamo ves čas na razpolago urejen dnevnik veterinarskih posegov ter drugo obvezno dokumentacijo, po možnosti še dodatno podkrepjeno z ustreznimi analizami – določen obseg teh je vsakomur brezplačno na razpolago na KIS-u in ČZS, tako da priporočam spremljanje obvestil in seveda tudi koriščenje teh analiz. ■

Foto: Gorazd Trušnovec

Foto: Gorazd Trušnovec